

MIEJSCA PAMIĘCI

Warszawa

Pałac Prezydencki i tablice pamiątkowe
oraz wystawa plenerowa o Konstytucji

Tablice pamiątkowe
na ścianie skrzydła Pałacu Prezydenckiego

W TYM BUDYNKU
PRACOWAŁ I MIESZKAŁ W LATACH 2005-2010

**PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
PROFESOR LECH KACZYŃSKI**

DR HAB. N. PRAWNYCH, PROF. UNIwersYTETU GDAŃSKIEGO
I UNIwersYTETU KARD. STEFANA WYSZYŃSKIEGO W WARSZAWIE
UCZESTNIK OPOZYCJI DEMOKRATYCZNEJ
WSPÓLPRACOWNIK KOMITETU SAMOOBRONY SPOŁECZNEJ KOR
DZIAŁACZ WOLNYCH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH WYBRZEZA
DORADCA MIĘDZYKADŁOWEGO KOMITETU STRAJKOWEGO W GDAŃSKU
DELEGAT NA I ZJAZD KRAJOWY NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”
W STANIE WOJENNYM INTERNOWANY W STRZEBIELINKU
CZŁONEK WŁADZ PODZIEMNEJ „SOLIDARNOŚCI”
UCZESTNIK OBRAD OKRĄGLEGO STOŁU
WICEPRZEWODNICZĄCY NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”
SENATOR I KADENCJI
MINISTER STANU DS. BEZPIECZEŃSTWA W KANCELARII PREZYDENTA RP
POSEŁ NA SEJM I I IV KADENCJI
PREZES NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI
PREZYDENT M.ST. WARSZAWY
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

ZGINAŁ
10 KWIETNIA 2010 ROKU
W SMOLEŃSKU

W TYM MIEJSCU,
W DNIACH ZAŁOBY
PO KATASTROFIE SMOLEŃSKIEJ,
W KTÓREJ 10 KWIETNIA 2010 ROKU
ZGINĘŁO 96 OSOB - WSRÓD NICH
PREZYDENT RP
LECH KACZYŃSKI Z MAŁZONKĄ
I BYŁY PREZYDENT RP
NA UCHODZSTWIE
RYSZARD KACZOROWSKI
OBOK KRZYŻA
POSTAWIONEGO PRZEZ HARCERZY
GROMADZILI SIĘ LICZNIE POLACY
ZJEDNOCZENI BÓLEM
I TROSKĄ O LOSY PANSTWA.

w czasie Mundialu 2012 (zdj. mb)

Rok 2010 (zdj. mb)

Wystawa plenerowa o Konstytucji i ku pamięci 10.04.2010 r.

O wystawie

W ramach ogólnopolskiej debaty przed referendum konsultacyjnym w sprawie zmiany Konstytucji zapraszamy Państwa do refleksji nad polską tradycją konstytucyjną. Roztropnym jest bowiem zacząć poszukiwanie najlepszych rozwiązań na przyszłość od uważnego spojrzenia w przeszłość. Warto więc i trzeba przyrzeć się dziejom naszych przodków, którzy stawali już wobec podobnego wyzwania historycznej chwili, zwanej „momentem konstytucyjnym”.

Od czasu solidarnościowego przełomu upłynęło już ponad 30 lat. W ubiegłym roku przypadła 20-lecie uchwalenia aktualnie obowiązującej ustawy zasadniczej. W tym natomiast obchodzimy setny jubileusz odzyskania przez Polskę niepodległości. Jest to zatem stosowny czas, aby zaczerpnąć z dorobku 227 lat polskiego konstytucjonalizmu i mądrości naszych wielkich przodków – twórców Konstytucji 3 Maja i Konstytucji II Rzeczypospolitej. Jest to właściwy moment, aby rozważyć doświadczenia 30 lat wolnej Polski i ocenić Konstytucję z 1997 r. Pora dokonać narodowej refleksji nad podstawami naszego bytu państwowego, narodowego, obywatelskiego i społecznego, aby zbudować wspólnie i zgodnie podstawy silnej i nowoczesnej Rzeczypospolitej na kolejny wiek jej prawdziwej wolności.

The exhibition

As a part of the nationwide debate before the consultation referendum concerning the amendment of the Constitution, we invite you to reflect on Poland's constitutional tradition, as the wise search for the best solutions for the future should begin with an intent look at the past. It is, therefore, worthwhile and necessary to scrutinise the history of our ancestors, who faced themselves a similar challenge referred to as the "constitutional moment".

More than 30 years have passed since the landmark days of Solidarity. Last year saw the 20th anniversary of the enactment of the current Constitution. This year, in turn, we celebrate the centenary of Polish independence. It is, therefore, an appropriate time to become inspired by 227 years of Polish constitutional tradition and the wisdom of our forefathers, authors of the Constitution of 3 May and the Constitutions of the Second Republic of Poland. The time has come for a nationwide reflection upon the foundations of our existence as a state, nation, citizens and society in order to create, in unity and agreement, the basis of a strong and modern Poland for another century of its real freedom.

ORGANIZATOR / ORGANISATION: Kancelaria Prezydenta RP

PARTNER / PARTNERSHIP:

SCENARIUSZ I TEKSTY / EXHIBITION SCENARIO AND TEXTS: Piotr Kozłowski

REDAKCJA / EDITOR: dr Jagoda Rodzoch Malek

OPRACOWANIE GRAFICZNE / GRAPHIC DESIGN: biały kos

KONSULTACJA PROJEKTU GRAFICZNEGO / GRAPHIC DESIGN CONSULTANT: Katarzyna Szarek

TŁUMACZENIE / TRANSLATION: Biuro Tłumaczeń Jacek Łuczak

ŹRÓDŁA DOKUMENTÓW, ZDJĘĆ ORAZ DZIEŁ SZTUKI /

SOURCES OF DOCUMENTS, PHOTOGRAPHS AND ARTWORKS:

Zamek Królewski w Warszawie / Royal Castle in Warsaw - Museum

Muzeum Narodowe w Warszawie / National Museum in Warsaw

Muzeum Narodowe w Krakowie / National Museum in Cracow

Biblioteka Narodowa w Warszawie / National Library in Warsaw

Archiwum Akt Nowych / Archive of the New Files

Archiwum Główne Akt Dawnych / Central Archives of Historical Records

Narodowe Archiwum Cyfrowe / National Digital Archives

Polska Agencja Prasowa / Polish Press Agency

Agencja FOTONOVA / FOTONOVA Agency

Agencja EASTNEWS / EASTNEWS Agency

shutterstock.com

Od wolności do anarchii

Demokracja szlachecka

Na przełomie XV i XVI w. wytworzył się w I Rzeczypospolitej specyficzny ustrój określany jako „demokracja szlachecka”. Podczas gdy w pozostałych krajach Europy władza pozostawała skoncentrowana w rękach monarchów, polska i litewska szlachta (stanowiąca aż 10% społeczeństwa) miała znaczący udział w sprawowaniu władzy. Choć prawa mieszczan, a zwłaszcza chłopów, pozostawały ograniczone, Rzeczypospolita była wówczas pod wieloma względami najbardziej demokratycznym państwem Europy ①.

Powyższy ustrój wywodził się z przywilejów szlacheckich doby Jagiellońskiej, szczególnie Nihil Novi z 1505 r., który postanawiał, iż król nie może wprowadzać nowych ustaw bez zgody senatu i izby poselskiej, do której posłów wybierano na regionalnych sejmikach ziemskich (nie reprezentowali oni Rzeczypospolitej, lecz swój „okręg”).

Podwaliny polskiej konstytucji

Po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów demokrację wzmocniły kolejne elementy: wybór króla w powszechnym głosowaniu na sejmie elekcyjnym oraz artykuły henrykowskie – zbiór niezmiennych praw kardynalnych, które każdy nowo wybrany monarcha musiał zaprzysiąc, obejmując tron. Prawa te określały podstawy ustroju państwa, zobowiązywały króla do prowadzenia polityki zgodnej z wolą sejmu, zaś szlachcie gwarantowały przywileje i prawo do wypowiedzenia posłuszeństwa ②, w razie ich nieprzestrzegania przez monarchę.

Szlachta, świadoma tendencji absolutystycznych w innych krajach, upatrywała głównego zagrożenia w królu. Jednak w rzeczywistości to nie on stał się przyczyną problemów.

Oligarchia i anarchia

Najpoważniejszym niebezpieczeństwem okazała się... sama szlachta, szczególnie ta najbardziej wpływowa – magnateria. Dysponowała ona wpływami i bogactwami pozwalającymi jej wytworzyć wokół siebie „klientelę” drobniejszej szlachty i zarządzać jej głosami oraz szablami. Wykorzystując niedoskonałości ustroju ③, pod pozorem troski o demokrację magnateria doprowadziła do anarchizacji Rzeczypospolitej.

① AKT KONFEDERACJI WARSZAWSKIEJ

W XVI w., w dobie krwawych wojen religijnych, Rzeczypospolita stanowiła wyjątkowy przykład pokojowego współistnienia różnych wyznań. Uchwała Konfederacji warszawskiej z 1573 r., włączona do artykułów henrykowskich, wymuszała na obejmującym władzę królu przysięgę, iż będzie przestrzegał zasad tolerancji religijnej – był to pierwszy taki akt na kontynencie europejskim i na świecie.

① Akt konfederacji warszawskiej 1573 roku. W zbiorze Archiwum Czernycki 401

② STATUT ŁASKIEGO

Wydany w 1506 r. dokument był spisem wszystkich statutów i przywilejów obowiązujących w Królestwie Polskim. Został on opracowany na zlecenie króla i sejmu przez kancelarza wielkiego koronnego prymasa Jana Łaskiego.

③ LIBERUM VETO

W obradach sejmu obowiązywała zasada jednomyślności (liberum veto), chwalebna z punktu widzenia poszanowania głosu mniejszości i wymogu wypracowywania satysfakcjonującego wszystkie strony porozumienia. W zdegenerowanej formie, jaką zaczęła przybierać w połowie XVII w. (zrywanie sejmów i blokowanie reform), chroniła ona jednak wyłącznie interesy magnatów i uniemożliwiała efektywne funkcjonowanie państwa.

③ Sejmiki. Łódź, Sept 2016. In: Głosy. Czernycki 401. W zbiorze Archiwum Czernycki 401

EUROPA w XVII-XVIII wieku

- MONARCHIE ABSOLUTNE
- MONARCHIE CZĘŚCOWO ABSOLUTNE
- DEMOKRACJA SZLACHECKA

Po co komu konstytucja?

Tocząca się obecnie debata nad zmianą Konstytucji RP stawia przed Polakami trudne pytania o sposób dostosowania tego kluczowego dokumentu do wyzwań współczesności. Wypracowanie odpowiednich rozwiązań wymaga nie tylko właściwej oceny dzisiejszych potrzeb ustrojowych, ale także zdolności odczytania aktualnych trendów i przewidywanego spojrzenia w przyszłość. Przy tempie dzisiejszych zmian, kiedy nawet najbliższa dekada pozostaje wielką niewiadomą, jest to zadanie szczególnie wymagające.

W rozważaniach tych pamiętać należy jeszcze o trzeciej, równie ważnej perspektywie – o spojrzeniu w przeszłość. Mowa tu nie o oczywistej potrzebie oceny funkcjonowania aktualnej konstytucji na przestrzeni lat, lecz o szerokiej, historycznej refleksji nad ustrojem naszego kraju. Warto spojrzeć na dzisiejsze wyzwanie w świetle długiej i wyjątkowej tradycji polskiego demokratyzmu oraz bogatych doświadczeń zmagania o wolną i nowoczesną Polskę. Temu właśnie służy niniejsza wystawa.

Podróż przez dzieje polskiego konstytucjonalizmu to znacznie więcej niż przegląd starych dokumentów. Jest to opowieść o Polakach, którzy wtedy, tak samo jak my dziś, pragnęli żyć w państwie wolnym, sprawiedliwym, nowoczesnym i sprawnym. Nie ustrzegli się przy tym błędów, z których my powinniśmy wyciągnąć wnioski. Improwali zaangażowaniem, które nas może inspirować.

W końcu konstytucja to nie jest zwykły dokument. Określa zasady władzy, gwarantuje prawa, wyznacza wspólne cele, ustalając w ten sposób podstawowe ramy życia narodu i państwa. Dotyczy więc wszystkich Polaków, dotyczy każdego obywatela. Ma znaczący wpływ na naszą codzienność.

Niech więc to przypomnienie wybranych kart polskiej historii będzie również okazją do refleksji nad tym dziedzictwem, które my z kolei prześlemy pokoleniu naszych dzieci.

Konstytucje międzywojnia

Na wskroś demokratyczna...

Ustawa zasadnicza została uchwalona jednogłośnie 17 marca 1921 r. Była to nowoczesna konstytucja, zawierająca szeroki katalog praw obywatelskich. Charakteryzowała się silną pozycją parlamentu i ceremonialną rolą wybranego przez niego prezydenta. Zachwianie równowagi pomiędzy władzą ustawodawczą i wykonawczą oraz znaczne rozdrobnienie polityczne w sejmie skutkowało dużą niestabilnością kolejnych rządów i ogromnymi trudnościami we wprowadzaniu niezbędnych reform.

...lecz niesfunkcjonalna

Dlatego Konstytucja Marcowa szybko zaczęła tracić większość zwolenników, a w społeczeństwie narastała frustracja wynikająca z nieefektywności skłóconego frakcyjnymi walkami „sejmowładztwa”. Między innymi z tego powodu 12 maja 1926 r. pod przywództwem Józefa Piłsudskiego doszło do zbrojnego zamachu stanu ¹.

Nowy obóz rządzący szybko zaczął realizować postulaty zmiany Konstytucji Marcowej. Najpierw, nowelą z 2 sierpnia 1926 r., zwiększono uprawnienia władzy wykonawczej, a już od 1931 r. pracowano nad przyjęciem zupełnie nowej konstytucji, która bardziej stabilizowałaby system i wzmacniała egzekutywę.

Konstytucja kwietniowa z 1935 r.

Tendencje związane z Wielkim kryzysem gospodarczym (1929-1933) i radykalizacją nastrojów w całym świecie zachodnim, prowadzące do wyłaniania się reżimów totalitarnych i autorytarnych, nie pozostały bez wpływu na sytuację w Polsce. Ustawa zasadnicza przyjęta 23 kwietnia 1935 r., która ograniczała tradycyjne rozwiązania demokratyczne na rzecz wzmocnienia efektywności władzy, stanowiła próbę ocalenia egzystencji państwa polskiego otoczonego przez dwa totalitaryzmy: niemiecki i sowiecki.

Konstytucja Kwieciwna stanowiła m.in., że:

- Państwo Polskie jest wspólnym dobrem wszystkich obywateli;
- Prezydent, stojący na czele państwa, sprawuje zwierzchnictwo nad wszystkimi organami państwa, odpowiadając za jego losy tylko „wobec Boga i historii”;
- wolność i rozwój wartości osobistych jednostki powinny być uwzględniane z poszanowaniem dobra powszechnego;
- uprawnienia obywatela do wpływania na sprawy publiczne zależą od jego „wysiłku i zasług na rzecz dobra powszechnego”.

Po drugiej wojnie światowej, w osobach kolejnych prezydentów RP na uchodźstwie ², Konstytucja Kwieciwna miała stać się symbolem sprzeciwu i oporu przeciw narzuconemu Polsce obcemu porządkowi.

• Marszałek Józef Piłsudski w dniu przewrotu majowego na moście Piłsudskiego w Warszawie, 12.05.1926, fot. w zbiorach NAC

4 ZALEGALIZOWANY PRZEWROT

Na początku czerwca 1926 r. ten sam parlament, przeciwko większości którego skierowany był zamach majowy, wybrał na prezydenta Rzeczypospolitej Józefa Piłsudskiego. Piłsudski, który uważał, że prezydent ma ograniczone uprawnienia konstytucyjne, nie przyjął tej funkcji, oświadczył jednakże, że sama propozycja była legalizacją dokonanego przewrotu.

• Prezydent RP Ignacy Mościcki podpisuje Konstytucję Kwieciwną, 23.04.1935, fot. w zbiorach Archiwum Akt Nowych

UROCZYSTE PODPISANIE KONSTYTUCJI KWIECINIOWEJ

5 PREZYDENT I RZĄD EMIGRACYJNY

Po agresji Niemiec i ZSRR na Polskę we wrześniu 1939 r. polski rząd zmuszony był do opuszczenia terytorium okupowanego kraju, a następcą prezydenta został Władysław Raczkiewicz. Na podstawie Konstytucji Kwieciwniej przez cały okres drugiej wojny światowej oraz długo po jej zakończeniu funkcjonował urząd Prezydenta RP na uchodźstwie (do zaprzysiężenia w 1990 r. wybranego na prezydenta Lecha Wałęsy) oraz rząd emigracyjny (działający do 1991 r.), stanowiły one legalną kontynuację państwowości polskiej.

• Wileński gabinetem prezydenta RP - Józef Piłsudski przy udziale prezydenta RP Władysława Raczkiewicza w Londynie, 1940-1943, fot. w zbiorach NAC

EUROPA

W DOBIE KONSTYTUCJI KWIECINIOWEJ

- RZĄDY DEMOKRATYCZNE
- RZĄDY AUTORYTARNE
- RZĄDY TOTALITARNE

Między PRL i III RP

Okrągły Stół

Po licznych i przedłużających się protestach społecznych komunistyczne władze zgodziły się na obrady tzw. Okrągłego Stołu z opozycją demokratyczną. W rezultacie tych rozmów (luty-kwiecień 1989 r.) wprowadzono pierwsze zasady ustrojowe uwzględniające elementy demokracji:

- umożliwiono opozycji zdobycie ograniczonej reprezentacji w sejmie i przywrócono demokratycznie wybierany senat;
- utworzono urząd prezydenta¹⁾;
- zwiększono kompetencje Trybunału Konstytucyjnego i Rzecznika Praw Obywatelskich.

Stosowne zmiany w Konstytucji PRL sejm uchwalił 7 kwietnia 1989 r.

¹⁾ Okrągły Stół, 6.02.1989, fot. PAP/Dariusz Kucharski

Prawie wolne wybory

W wyniku tych porozumień w czerwcu 1989 r. odbyły się pierwsze częściowo wolne wybory parlamentarne, które okazały się ogromnym sukcesem opozycji solidarnościowej oraz dotkliwą klęską obozu władzy²⁾. W ich rezultacie Zgromadzenie Narodowe (połączony sejm i senat) zdołało jeszcze minimalną większością wybrać na prezydenta Wojciecha Jaruzelskiego, ale próby stworzenia rządu przez komunistów już się nie powiodły. Wobec tego we wrześniu powołany został rząd opozycyjny wywodzący się z Solidarności premiera Tadeusza Mazowieckiego.

Początek III RP

- 29 grudnia 1989 r. sejm dokonał szerokiej nowelizacji konstytucji:
- powrócono do tradycyjnej nazwy Rzeczpospolita Polska i godła z orłem w koronie³⁾;
 - zrównano prawa partii politycznych;
 - usunięto przepisy o ustroju socjalistycznym i sojuszu z ZSRR.

Równoległe w komisjach parlamentu rozpoczynały się już prace nad przygotowaniem nowej ustawy zasadniczej. Jednak ogrom wyzwani związanych z transformacją ustroju polityczno-gospodarczego oraz brak zgody, aby tak doniosły dokument uchwalany był przez parlament wybrany w jedynie częściowo demokratycznych wyborach sprawiły, że zadanie to odziedziczył sejm I kadencji, wybrany w 1991 r.

²⁾ Zgromadzenie Prezydentów RP Lech Wałęsa, fot. w. J. J. Archiwum Art Nowak

1) PIERWSZY WYBRANY PRZEZ NARÓD

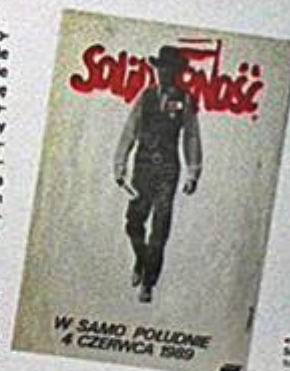
Zgodnie z koncepcją Okrągłego Stołu Prezydenta wybierać miało Zgromadzenie Narodowe na 6 lat. Jednak już we wrześniu 1990 r. sejm skrócił kadencję Wojciecha Jaruzelskiego, wprowadzając powszechny wybór głowy państwa. Pierwszym tak wybranym prezydentem RP został Lech Wałęsa.

2) 4 CZERWCA 1989 R.

Reformy Okrągłego Stołu miały w zamyśle komunistów stanowić znaczące ustępstwo, ale jednocześnie wciąż gwarantować utrzymanie PZPR przy władzy. Dlatego partia zgodziła się na w pełni wolne wybory do senatu (pozbawionego realnych kompetencji), podczas gdy w sejmie walka toczyła się jedynie o 35% mandatów, resztę z góry przeznaczono dla komunistów i ich sojuszników. Solidarność odniosła ogromny sukces: w czerwcowych wyborach objęła wszystkie przewidziane dostępne mandaty w sejmie i 99 na 100 mandatów w senacie.

3) ORZEŁ BEZ KORONY

Nazwę państwa z Rzeczypospolitej Polskiej na Polską Rzeczpospolitą Ludową zmieniła Konstytucja z 1952 r. Natomiast korona z godła została usunięta już w 1944 r., aby podkreślić antyfeudalny charakter państwa, w którym wiodącą siłą narodu jest klasa robotnicza. Jednak sam pomysł orła bez korony służył jeszcze ruchów narodowowyzwoleńczych z XIX w., które usunięciem tego królewskiego atrybutu demonstrowały brak własnej państwowości.

³⁾ Plakat wyborczy Solidarności, fot. w. J. J. Archiwum Art Nowak

⁴⁾ Godło PRL, fot. w. J. J. Archiwum Art Nowak

⁵⁾ Godło Apłatajczy w Warszawie, fot. Piotr Tomasz Góral

Czas przeobrażeń

Mała Konstytucja – by zerwać PRL

Wyborom sejm I kadencji⁴ jesienią 1991 r. towarzyszyło przekonanie, że do wypracowania nowej i powszechnie akceptowanej konstytucji należy podejść ze spokojem i namysłem, czemu nie sprzyjał przedłużający się, burzliwy proces kształtowania gospodarki rynkowej, zastępującej centralnie planowaną gospodarkę socjalistyczną. Jednocześnie potrzeba wyraźnego zademonstrowania odejścia od ustroju PRL doprowadziła do uchwalenia konstytucji przejściowej, regulującej jedynie relacje między najważniejszymi organami Państwa.

*Hanna Suchocka / Hanna Suchocka, 25.01.1992, 04.01.02

Uchwalona 17 października 1992 r. Mała Konstytucja⁵ okazała się niezbyt udanym kompromisem między postulowanym przez Lecha Wałęsę systemem prezydenckim a licznymi przeciwnikami takiego pomysłu w sejmie. Nieprecyzyjny podział kompetencji w zetknięciu z rozbiem wewnętrznym sejmu prowadził w rezultacie do częstych konfliktów na linii prezydent – rząd – sejm.

Procedura uchwalenia Konstytucji III RP

W tym czasie ustalono tryb prac nad nową konstytucją:

- nową ustawę zasadniczą uchwalić miało Zgromadzenie Narodowe (sejm i senat), większością 2/3 głosów, po czym miała ona zostać zatwierdzona w referendum;
- swoje projekty konstytucji zgłaszać mogli: prezydent, Komisja Konstytucyjna Zgromadzenia Narodowego oraz grupa 56 posłów lub senatorów. Później listę tę rozszerzono jeszcze o grupę co najmniej 500 tys. wyborców⁶.

Do końca kwietnia 1993 r. do Komisji Konstytucyjnej spłynęło łącznie siedem projektów, lecz niecały miesiąc później upadł rząd Hanny Suchockiej, w rezultacie czego prezydent rozwiązał sejm, a prace komisji zostały przerwane.

4 PIERWSZE WOLNE WYBORY

W założeniu sejm I kadencji miał uchwalić nową ustawę zasadniczą, więc zadano o taką ordynację wyborczą, która zapewniłaby mu możliwie największą reprezentatywność. Niestety, powtórzyła się sytuacja z II Rzeczypospolitej – w sejmie znalazło się aż 29 ugrupowań, z których zwycięska Unia Demokratyczna zdobyła zaledwie 14% mandatów. Tak rozbity wewnętrznie sejm nie zdołał wyłonić stabilnego rządu na czas realizacji trudnych reform.

*Wybory po 1992, 04.01.02
*Zaria codzienna, 04.01.02

5 40 LAT MINĘŁO

8 grudnia 1992 r. weszła w życie Mała Konstytucja, co oficjalnie zakończyło okres obowiązywania Konstytucji PRL. Liczne fragmenty tej ostatniej pozostały co prawda w mocy, ale już w oparciu o postanowienia przyjętej w pełni demokratycznie Małej Konstytucji. Jednocześnie, w wyniku głębokich reform, Polska po raz pierwszy od rozpoczęcia transformacji zanotowała wzrost gospodarczy. Znakiem czasu było pojawienie się w kraju zagranicznych marek i firm. Jednak narastała także nierówność między „wygranymi” i „przegranymi” liberalnych przemian w gospodarce.

*Materiał prasowy, 04.01.02
*04.01.02, 04.01.02

6 PROJEKT SOLIDARNOŚCI

Projekt konstytucji wypracowany przez Solidarność zebrał prawie dwa miliony podpisów i był jedynym obywatelskim projektem konstytucji, który wpłynął do sejm I kadencji. Znajdowały się w nim m.in. przepisy o ochronie życia ludzkiego od poczęcia do naturalnej śmierci, większościowej ordynacji wyborczej do sejm, 40-godzinnym tygodniu pracy czy prawie do strajku. Ostatnia z tych propozycji została włączona do Konstytucji.

W HÓLDZIE 96 OFIAROM KATASTROFY
SAMOLOTU TU-154M NUMER BOCZNY 101

PREZYDENTOWI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
PROFESOROWI LECHOWI KACZYŃSKIEMU
MAŁŻONCE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
MARII MACKIEWICZ-KACZYŃSKIEJ

CZŁONKOM DELEGACJI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
NA OBCHODY 70. ROCZNICY ZBRODNI KATYŃSKIEJ

KTÓRZY ZGINĘLI
10 KWIETNIA 2010 ROKU W SMOLEŃSKU

ORAZ

DLA UPAMIĘTNIENIA ŻALOBY NARODOWEJ
W DNIACH KTÓREJ POLACY
ZJEDNOCZENI W TROSCE O OJCZYZNĘ
GROMADZILI SIĘ LICZNIE W TYM MIEJSCU
POD KRZYŻEM USTAWIONYM PRZEZ HARCERZY
ODDAJĄC CZĘŚĆ OFIAROM TRAGEDII

W SZÓSTĄ ROCZNICĘ KATASTROFY
10 KWIETNIA 2016 ROKU

BRONICIE
KRZYŻA OD
GIEWONTU
DO BAZ...

ENEK

RP
BSA

LA
LUBIŃSKI

P GENERALNMO WP
ADWYCH
NETAZNYCH
MARIKI WOLJENIEJ
I DCA WOLJK SPECJALNYCH
OPERACYJNY
ANLÓŃU WARSZAWA
ARUŁŻ POŁOWY WP
BOTYKARIUSZ PRĄTOSŁ WP
WIKI BISKUP WOLJKOWY
WP

ORG
OFIA

EWAN
ANNI
BART
KA, IM
KS. KA
TADCU
BOŻEN
STEFAN
BRONIS
KATARZ
ANDRZE
LESZEK
GABRIEL

BIURO O

PLK JAKO
MJK DARIU
KPT. PAWE
POR. PIOTR
PPOR. ARTUR
PPOR. PAWE
PPOR. JACEK
PPOR. MARCE

SMOLEŃSK † 10 IV 2010

ORGANIZACJE UPAMIĘTNIAJĄCE OFIARY ZBRODNI KATYŃSKIEJ

EWA BAKOWSKA
ANNA MARIA BOROWSKA
BARTOSZ BOROWSKI
KS. INF. ZDZISŁAW KRÓL
KS. KAN. ANDRZEJ KWAŚNIK
TADEUSZ LUTOBORSKI
BOŻENA MAMONTOWICZ-ŁOJEK
STEFAN MELAK
BRONISŁAWA ORAWIEC-LÖFFLER
KATARZYNA PIKORSKA
ANDRZEJ SARIUSZ-SKĄPSKI
LESZEK SOLSKI
GABRIELA ZYCH

BIURO OCHRONY RZĄDU

PLK JAROSŁAW FLORCZAK
MLJ DARIUSZ MICHAŁOWSKI
KPT. PAWEŁ JANECEK
POR. PIOTR NOSEK
PPOR. ARTUR FRANCUZ
PPOR. PAWEŁ KRAJEWSKI
PPOR. JACEK SUROWKA
PPOR. MAREK ULERYK

INNE ORGANIZACJE I ŚRODOWISKA

ADW. JOANNA AGACKA-PIŃDECKA PREZES NWA
PLK CZESŁAW CYWIŃSKI PREZES SZAK
PLK ZBIGNIEW DĘBSKI
EDWARD DUCHNOWSKI
ALEKSANDER FEDOROWICZ
KS. PRAL. BRONISŁAW GOSTOMSKI
G. JÓZEF JONIEC AChP
GEN. DYM. STANISŁAW MAŁĘCZ-KOMORŃCZKI
JANINA NATUSIEWICZ-MIRER
PIOTR NURÓWSKI PREZES PWSL
KS. PRAL. PROF. RYSZARD RUMIANEK REKTOR UWGW
WOJCIECH SEWERYM
TERESA WALEWSKA-PRZYJAŁKOWSKA
ANNA WALENTYNOWICZ
JANUSZ ZAKRZEŃSKI

ZALOGA SAMOLOTU

PPLK PŁ. ROBERT GRZYWNA
MLJ PŁ. AERKADIUSZ PROTASUK
KPT. PŁ. ARTUR ZIĘTEK
PPOR. ANDRZEJ MICHAŁAK
PPOR. SGM AGNIESZKA POGRODKA-WĘCŁAWEK
NATALIA JANUSZKO
BARBARA MACIEJCZYK
JUSTYNA MONUSZKO

SMOLEŃSK † 10 IV 2010

RYSZARD KACZOROWSKI
OSTATNI PREZYDENT RP NA UCHODŹSTWIE

SEJM RP

WICEMARSZAŁEK KRZYSZTOF PIUTRA
WICEMARSZAŁEK JERZY SZMAJDZIŃSKI
POS. LESZEK DEPTUŁA
POS. GRZEGORZ DOLNIAK
POS. GRAŻYNA GĘSICKA
POS. PRZEMYSŁAW GOSIEWSKI
POS. IZABELA JARUGA-NOWACKA
POS. SEBASTIAN KARPINIUK
POS. ALEKSANDRA NATALI-SWIAT
POS. MACIEJ PŁAŻYŃSKI
POS. ARKADIUSZ RYBICKI
POS. JOLANTA SZYMAŃEK-DERESZ
POS. ZBIGNIEW WASSERMANN
POS. WIESŁAW WODA
POS. EDWARD WOJTAS

RZĄD I INSTYTUCJE PAŃSTWOWE

JANUSZ KOCHANOWSKI RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH
JANUSZ KRUPSKI KIEROWNIK UDSKIOR
PROF. JANUSZ KURTYKA PREZES IPN
SŁAWOMIR SKRZYPEK PREZES NBP
WICEMIN. STANISŁAW KOMOROWSKI MON
WICEMIN. ANDRZEJ KREMER MAZ
WICEMIN. TOMASZ MERTA GEN. KONSERWATOR ZABYTKÓW MKIDN
ADW. STANISŁAW MIKKE WICEPRZEW. ROPHM
ANDRZEJ PRZEWÓZNIK SEKRETAZKZ ROPHM
DYM. MARIUSZ MAJANA PROTOKÓŁ DYPLOMATYCZNY MSZ

SENAT RP

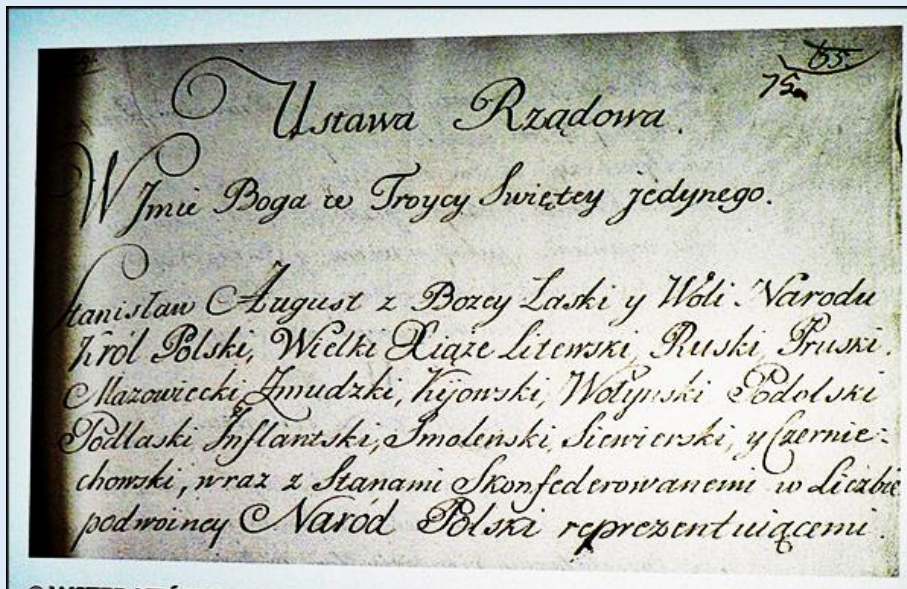
WICEMARSZAŁEK KRYSZYNA BOCHENEK
SEN. JANINA FETLIŃSKA
SEN. STANISŁAW ZAJĄC

KANCELARIA PREZYDENTA RP

MIN. WŁADYSŁAW STABIAK SZEF KPRP
MIN. ALEKSANDER SZCZYŃCŁO SZEF BBN
MIN. PAWEŁ WYPYCH
MIN. MARIUSZ HANDZLIK
DYM. BARBARA MAMIŃSKA
DYM. IZABELA TOMASZEWSKA
WICEDYM. KATARZYNA DORACZYŃSKA
GEN. BRYG. DR HAR. N. MED. WOJCIECH LUBIŃSKI
KS. PRAL. ROMAN INDRZEJCZYK
DARIUSZ JANKOWSKI

SILY ZBROJNE RP

GEN. FRANCISZEK GĄGOR SZEF SZTABU GENERALNEGO WP
GEN. BRONI TADEUSZ BUK DGA WOJSK LĄDOWYCH
GEN. PŁ. ANDRZEJ BŁASIK DGA SIL POWIETRZNYCH
ADM. PŁ. ANDRZEJ KARWETA DGA MARYNARKI WOJENNEJ
GEN. BRONI WŁODZIMIERZ POTABIŃSKI DGA WOJSK SPECJALNYCH
GEN. BRONISŁAW KWIATKOWSKI DGA GARNIZONU WARSZAWA
BP GEN. BRONI TADEUSZ PŁOSKI ORDNARIUSZ POŁOY WP
ASP GEN. DYM. MIROM CHODAKOWSKI ORDNARIUSZ PRAWOŚL. WP
KS. GEN. BRYG. ADAM PILGH P.O. EWANGELICKI BISKUP WOJSKOWY
KS. PŁK JAN OSIŃSKI ORDNARIAT POŁOY WP

zdjęcia: **Jan Nitecki**
zdjęcie nocne: **Kamila Nitecka**

[POWRÓT DO STRONY GŁÓWNEJ IKONOGRAFII](#)